

Cserempeldány!

A BIHARI REF. ESPERESI HIVATAL	
Erkezett: 1929 márc 2.	
Iktatószám:	Melléklet:
137.	—

AZ

ÉRMELLÉKI REF. EGYHÁZMEGYE

1928 OKTÓBER HÓ 30-ÁN
SZÉKELYHIDON TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA.

Nyomatott Béres Károly könyvnyomdájában, Oradea—Nagyvárad.

AZ
ÉRMELLÉKI
REF. EGYHÁZMEGYE

1928 OKTÓBER HÓ 30-ÁN
SZÉKELYHIDON TARTOTT

RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK
ÉS BIRÓSÁGI ÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVE

AZ EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADVÁNYA.

Nyomatott Béres Károly könyvnyomdájában, Oradea—Nagyvárad.

AZ ÉRMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1928. évi október hó 30-án Székely-
hidon tartott rendes közgyűlésének
JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen vannak :

a) elnökök: Végh József esperes és Pappszász Lajos gondnok;

b) tanácsbírák :

lelkészi: — — — világi :

Takács Zsigmond	Fráter István
Jakab József	Bónis Elemér
Lengyel Pál	Farkas Gábor
Szabó Zoltán	Kozma Lajos
	dr Kolzó Jenő

c) tisztviselők:

Kalmár István, lelkészi főjegyző
Hegedüs Albert „ aljegyző
dr Gulácsy Sándor, világi főjegyző
Farkas Loránd „ aljegyző
dr Gellért Sándor, ügyész;

d) egyházak képviseletében:

Albis : — —
Apátkeresztur: Csuka Ferenc I.
Asszonyvására: Bakos József I.
Bályok: Kalmár István I., F. Hermán Géza g.
5. Berettyószéplak: Thamássy Géza I.

- Bihardiószeg: Fias Kálmán l.
 Biharfélegyháza: Egei István l.
 Biharvajda: — —
 Csokaly: Simon Imre l.
 10. Érábrány: Debreczeni László l.
 Éradony: Laczák Dezső l., Kállai Nagy János g.
 Érbogyoszló: Jakab József l.
 Érkeserü: Orosz Lajos l., Király Béla főg.
 Érköbölkut: Varga Béla l.
 15. Érmihályfalva: Végh József l.
 Érolaszi: Dayka István l.
 Érsemjén: — —
 Értarcsa: Molnár József l.
 Gálospetri: — —
 20. Hegyközszentimre: — — Elek Sándor g.
 Hegyközszentmiklós: Sillye Gábor l., Oláh Dániel g.
 Kiskereki: Lengyel Pál l.
 Kóly—Nagykágya: Dibáczy József l.
 Magyarkéc: Kulcsár Dezső l., Bartha József g.
 25. Margitta: Balogh Ferenc l., Kántor Péter pr.
 Micske: Füzessy Géza l.
 Monospetri: Maklár Sándor előkönyörgő kt.,
 Csengeri Sándor g.
 Ottomány: Cs. Nagy Dániel l., Kósa Károly pr.
 Piskolt: Szabó Lajos l.
 30. Poklostelek: — —
 Szalacs: Hegedüs Albert l.
 Székelyhid: Szabó Zoltán l., Szabó Béla főg.
 Szentjobb: Sallay Lajos l.
 Tóti: Kovács Lajos l.
 35. Vedresábrány: — —

e) tanítóképviselők:

Csóka Lajos, Erdélyi Gábor, Szilágyi Árpád,

42. szám. A közgyűlést megelőző reformáció-émléknapi ünnepélyes Istentiszteleten Végh József esperes így imádkozott:

Kegyelmes Atyánk, édes Istenünk!

Földi létünk vándor utjain a Te kezéd vezeti, a Te lelked irányítja a magától minden jóra tehetetlen embert s életét. A földi javakat Te adod neki, melynek birtokában a megélhetés gondja, borús felhője nem ül homlokán, az adott jókat azonban ismét Te veheted el, hogy képzelt boldogságában önmagának bálványa ne legyen. Koronákat tiporsz a porba, kevély viselőjükkel a hontalanság, a száműzetés keserű kenyerét éteted, országok, népek, nemzetek pusztulnak el, Csak Te állsz rendületlenül minden változások felett!

A látható s láthatatlan világ akaratoknak engedelmeskedik! Az éj világító lámpásait a Te kezéd gyújtja fel, a verejtékes munka gyümölcsének megérleléséhez a nap melegét Te kölcsönözöd. Kelet bölcsseit a jászolbölcsőhöz Te vezetted el. Uj ég, uj föld parancsolatodra áll elő, hitünk Fejedelmét az uj világ apostolává Te teszed, hogy munkája nyomán teljesen megváltozik a föld s akinek tanítása az emberek lelkivilágát átalakítja teljesen. Hatása alatt kiengesztelődnek az emberi indulatok, az irgalom, könyörület, megbocsátás eddig ismeretlen szellői lengenek, a bosszuálló Isten helyét Te, mint a könyörület s irgalom Atyja foglalod el, atyai kebeledre borulva panaszolhatja el s vallhatja meg bizalmasan eddig tudatlanságból elkövetett minden vétkeit a por gyermeke. Es Te kegyelmesen meg is bocsátol neki s feledve lesznek minden vétkei. Óh de Atyánk az embernek tudatlanságból származó hibáit most már a tudatosan vétkező ember bűncselekedetei követik. Elfeled Téged, a tőled vett lelki kincseket kufárkodás tárgyává teszi, azt hiszi, hogy azzal kizárólagosan ő rendelkezik s majd a Te jog s hatalmi körödbe avatkozik bele s itt-ott magának is isteni jogokat vindikál. Tévedések, csalódások emberi találmányok, önzés, hatalmi vágy zavarják meg szent Fiad országának eddig csendes, békés berkeit, mignem a lelki elnyomatás, tudatlanság sötét reakció

szorító bilincseiből fel nem szabadítja a lelkeket egy szabadabb, tisztultabb világnézet evangéliumi megújulás, a reformáció, mely a vallás és hit dolgaiban a tisztító tűz s választóvíz szerepét tölti be. Kik lesznek az új eszme apostolai, miként töltik be tisztüket, hivatásukat, buzgalmuk nyomán mennyi s hányféle áldás fakad az emberiségre, azokat felsorolnunk felesleges, azokat Te nálunk sokkal jobban tudod jó Atyánk, de tudjuk s érezzük, megbocsáthatatlan vétket, mulasztást követnénk el, különösen mi, protestánsok, kik a megtisztított ker. vallás hívei s követői vagyunk, ha most, a reformáció emlékűnépén hálás kegyelettel nem borulnánk le szent Felséged előtt s nem sietnénk megköszönni ama nagy s kibeszélhetetlen kegyelmedet, hogy a reformációnak lánglelkű apostolait, azokat a halhatatlan félisteneket a világnak s közelebbről nekünk adád s az általuk hirdetett eszmék igazságával gazdagabbá teted az addig kis hitű, lelkiekben oly annyira szegény embervilágot.

Az általuk teremtetett vallásalkotmányunknak sebeit gyógyítani, ferde kinövéseit nyesegetni, bástyáit erősíteni, javítani gyültünk most is együvé. Engedd meg, hogy mai összejövetelünk, ünneplésünk hadd legyen a hálás kegyeleté, jövőnkért folytatandó törekvéseinket pedig az alkotó, építő, javító munka hadd foglalja le s nemesítse meg a Te kegyelmedből soha meg nem szűnő irgalmadból most és mindörökké. Ámen.

Ezután Egei István bfelegyházai lelkész hirdette az ígét lelkesen a XXVII. zsoltár 4. verse alapján az Urnak szépségét s templomának gyönyörűségeit mutatván be a nagyszámu gyülekezet előtt. Az ünnepélyen közreműködtek: Nagy Zsigáné és Pappszász Stefi urhölgyek énekduettel, Mándy Bertalan nyug. Máv. üzletvezető csellószámaival és a helybeli férfikar alkalmi énekkel.

43. szám. A jelenlevők számbavétele (50), a távolmaradtak igazolása s szabályszerű megalakulás után, Pappszász Lajos gondnok a következő ünnepi beszédet tartotta:

Nagytiszteletü és Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

A keresztyéni szeretet mindent összefogó melegével üdvözlöm a megjelenteket mai közgyűlésünk alkalmából. Ünnepegyessé teszi közgyűlésünket, hogy egyben megünnepeljük a reformáció évfordulóját. Ennek az ünnepnek tulajdonképpeni lényege még mai napig sem annyira közismert, amilyennek lennie kellene. Jóllehet, ünnepi, illetve egyházi ünnepi karaktere nincsen meg, mert nem vallási ünnep és nincsen a Szent-Irásban, de lelki, egyházi és egyháztörténeti szempontból, méltán foglalhat helyet a többi ünnepek sorában. Joggal nevezhetjük ezt, vallásunk, hitéletünk újjászületésének. Minden történelemnél nagy különbség az, hogy milyen szempontból tesszük elbírálás tárgyává. Mennyivel inkább igaz ez a protestantizmus történek elbírálásánál. A köztudatban leginkább az él, hogy Luther megbotránkozva a Tetzl-féle bünbocsájtó cédulák piaci árusításán lépett fel egyháza ellen. Ez annyiban igaz, hogy ez adta meg néki az utolsó elhatározást. Ámde már ezt jóval megelőzőleg érezte az egész keresztyén világ, hogy szükséges az egyház megreformálása. Ezt, már magok a lelkek kívánták. Nemcsak Svájcban és Németországban, hanem magában a pápai udvarban is megvolt erre a vágy. Itt megalakul a titkos ötvenes conclave, amely foglalkozik a vallás és egyházi élet újjáteremtésével és ezek között olyan nevekkal találkozunk, mint a Contarini és Caraffa bíborosoké. De nyíltan fellépni nem mertek. Pedig a panaszok naponta szaporodtak. Az egyházi elnyomatást a nép mindjobban érezte.

Ekkor lépett fel Luther vitatételeivel. Maga, talán Luther nem képzelte, hogy fellépésének olyan világgraszoló következménye lesz. Hogy akciója, immár nemcsak egy eszmét képvisel az egyházban, hanem az egy világ eszményévé válik. A lélek, a lelkiismeret, a gondolat szabadsága, felszabadulása. Nem is marad ez meg az egyház keretében, hanem irányítója lesz a történelemnek, a politikának, hatalmi kérdéssé válik. Az új eszme futótűzként terjed a szélrózsa minden irányába. A szomszjas szívek, lelkek úgy fogadják, mint az aszályban sorvadó növényzet az életetadó esőt. Így terjed kelet felé is. Amíg elérkezik a kismarjai szík

száraz avarjához, azt lángba borítja, egy forgószél, magas tűzörvényt formál belőle, elviszi, hogy tűzbe borítsa az egész keletet és velök az erdélyi lelkeket is. Minket, itt élő református magyarokat, természetesen legközelebb érdekelnek az itt lejátszódó események. Ugy, de itt nemcsak egy nemzet, vagy ország belső ügyéről van és lehet szó, mert ez már akkor az egész Európa ügye volt és az egész földrész eseményei irányították az egyes népek történelmi eseményeit is. A katolikus clerus, a pápai udvar, Lutherben és hiveiben a legnagyobb ellenséget látja. Pedig Luther, amint megállapítást nyert és amint vitatételeiből az ő és Melanchton által írott ausburgi konfesszióból és a schmalcaldeni hitcikkekből is kitűnik, soká vívódott önmagával és lelkiismeretével, hogy csak ott és annyiban hozzon változtatást az egyházban, amennyire az feltétlenül szükséges. Megtartott és megakart tartani lehetőleg mindent, amit csak lelkiismeretével összetudott egyeztetni a katolikus egyházból és annak felfogásából. Ezért szárnyalta őt túl puritánizmusában Kálvin, ez az élő szobor, hitében, öntudatában, meggyőződésében, tisztaságában, jellemében.

Európa hatalmi és politikai képe ez időtájt nagyon borús, vészteljes és bonyolult volt. Amíg nyugaton és délen a hatalmi érdekek szövevénye tartja állandóan forrongásban a népeket, az alatt itt a Ozmán előnyomulás zúditja ránk a szenvedéseket a belvillongás, pártoskodás a koronáért és a hatalomért való versengés, akkor, amikor már megtörtént a végzetesen szomorú 1526. évi gyásznapi is. Mindezek közepette terjed rohamosan a protestantizmus mindenfelé. Most ismeri fel teljes egészében az őt fenyegető veszélyt a pápai udvar is. Megkezdődik a protestánsok üldözése nemcsak a jezsuiták által, hanem diplomáciai úton is, éppen úgy, mint társadalmi úton. Nincs már több elképzelhető mód és eszköz, mint amivel e négyszáz év alatt az üldözéseknél találkoztunk. Kezdve a messzevilágító máglyáktól, az ünnepélyes autodaféktól, a fegyver, gálya, mérge, börtön, gyilkolon át a gyermekek elrablásáig. Hiába van a békekötések egész sorozata, az ígéretek neme és módja, biztonságot nem nyújt egy sem. Nincs olyan történetíró, aki csak egy „jaj”-szót is feljegyezne. Ima, zsoltár, ének, ez kíséri a keresztyén jelzőt meg nem érdemlő, gyilkolások, rombolá-

sok és pusztítások minden egyes eseményét. Igen, mert e nagy hősök mind a legszebb, legszentebb eszményért választották a halált, a pusztulást, amely eszmény maga a mi Urunk a Jézus Krisztus!

Szinte csodálatos és majdnem hihetetlennek tetszhetnék, hogy Franciaországban, éppen a „nagy király” XIV. Lajos alatt történnek a legrettenetesebb üldözések a protestánsok teljes kiirtására. Hiába adta ki a király a nantesi ediktumot, melyben a protestánsoknak szabad vallásgyakorlatot biztosít. Kegyetlenebbnél kegyetlenebb rendeletek jelennek meg. És a protestánsok inkább választják a halált, hontalanságot, a keserű kenyeret az idegenben, de hitőket el nem hagyják. Megható azonban, mily keresztyéni szeretettel fogadják az üldözötteket a szomszéd államok. Két év múlva a király teljhatalmu minisztere jelentést tesz, hogy már nincs protestáns az ország területén, vonja vissza a nantesi ediktumot. Ennek megtörténtével még fokozottabb módon folynak a kegyetlenségek. Itt is megállapítható az a tétel, hogy: ahol a nép ha polgári kötelességét teljesíti is, de anyagi, jogi és erkölcsi igazságot nem kap, ott a legbiztosabb talaja van a demoralizációnak. Így volt ez Franciaországban is. Pénz volt bőven, főleg az elkobozott birtokokból, de meg a pápai udvar is szívesen folyósította azt jezsuitái útján. A francia befolyás alatt hasonló sorsban részesültek a valdensek is. A savoyai herceg január havában adja ki a parancsát, hogy aki három nap alatt át nem tér a katolikus hitre, halállal lakol. És útrakél sok-sok ezer ember. Férfi, nő, öreg, aggastyán, gyermek, télviz idején az Alpokon át. De hite drága kincse, mindene! Ezek az üldözések sem voltak ismeretlenek a nagyhatalmak és már protestáns államok előtt sem. Csak legfeljebb részvétőket éreztették, de nem tettek semmit. Pedig azt is tudták, hogy a gyermekeket rabolják és szedik el a szülőktől, hogy azokat ne nevelhessék. A száműzöttekből mintegy 100 ember elhatározza, hogy visszatér hazájába. Alig kelnek át a határon, már üldözőbe veszik őket. Tizenegy napi fáradságos ut után, állandóan üldöztetve és harcolva, felmenekülnek a Balsille sziklára. Huszonkétezer főből álló csapat ellen védekeztek, melynek vezére a segítségül hívott piemonti csapatok híres hadvezére, Catinat volt. És ki

vezette a menekülőket? Egy protestáns lelkész: Arnoud Henrik. A negyedik nap estéjén már minden oldalról körül voltak véve. Nincs menekvés. Tudták, hogy holnap reggel irgalmatlanul felkoncolják mindnyájokat. Imához hívja őket a lelkész. Egy hang sem akad, amely kegyelemért akarna folyamodni, vagy megadásra gondolna. Lent, köröskörül az ellenség őrtüzei égnek. A csendes éjben felhangzik az ének: „Erős várunk nekünk az Isten!... Most lassan a völgyből sűrű, átláthatatlan köd emelkedik fel. Elől a pap, utána a kis csapat, szikláról-sziklára lépve, bokrokba kapaszkodva ereszkedik alá s a sűrű, átláthatatlan ködben, az őrtüzek között elvonulnak mind. Reggelre kelve, mire a köd eloszlott, üres volt a szikla és most már biztos kelyen, hálás szívvel az isteni gondviselés e csodás segedelméért, hangzik fel az ének: „Erős várunk nekünk az Isten!“ E négy évszázad ragyogó példáival a hithűségnek van megrakodva és mindezek egy-egy tündöklő csillag a protestántizmus firmamentumán, mindnyájunknak, akik a lelkiismereti szabadságot tartjuk a keresztyénség alaptörvényének.

A történelmi események mindenkori irányítója a kor-szellem. Ezideig úgy a tudományokat, mint a filozófiát az egyház művelte és mintegy kisajátította magának. A protestántizmussal felszabadul a lélek, a gondolat. Az első impulzust a szentírás szabad olvasása adja meg. Szeretettel gondoskodnak róla nagyjaink, hogy ahhoz minden ember kivétel nélkül hozzájuthasson. Az ifjak sietnek elsajátítani a tudományokat a külföldi egyetemeken, hogy visszatérve itt hirdessék a felvilágosultság keresztyén tanait. Verulami Baco-val megindul a filozófia művelése az egyházon kívül. Őt követi Cartesius majdnem szállóigévé vált tétele: „Gondolkozom, tehát vagyok“. Ez a tétel tengelyévé vált a bölcsészetnek napjainkig. Sok elmélet, különböző iskolák keletkeznek. De két kérdés mindig felelet nélkül maradt: a lettem és leszek!? Ez utóbbira pedig megadta már régen Marx előtt a feleletet Béla király névtelen jegyzője. De ez a felelet is tartalmatlan, céltalan és üres volt. Éppen nem elégíti ki a gondolkozó lelket. És ma, mikor a metafizika és a szubpozíciók korát éljük, csak ott és kizárólag ott kapjuk meg a megnyugtató és teljesen kielégítő feleletet, ahol kezdődik és véget ér minden emberi filozófia: a Könyvek Könyvében a Szentírásban.

Azok az emlékek, melyek reánkmaradtak, nem szabad és nem lehet, hogy csak muzeális értéket képviseljenek. Ezek drága kincsek. Egy nagy terebélyes fának élő gyökérzete. Annak a fának, melynek ága, levelei ma mi is vagyunk, hogy idővel, továbbfejlődésével törzsévé alakítva foglaljon minket is magába. Az a gyökérzet pedig maga a tiszta keresztyénség, mely életét és életnedvét a mi Urunktól Megváltónktól kapja!

Nekünk sem szabad visszariadni semmi küzdelemtől, harctól, üldöztetéstől, megpróbáltatástól, hiszen e drága kincsek letéteményesei vagyunk, mint református magyar emberek. Éreznünk, hinnünk, tudnunk kell, hogy „Erős várunk nékünk az Isten!... a legszorongatottabb helyzetekben is.

Imádkoztunk. Buzgó fohászuk fölszállott a Mindenhatóhoz, hogy áldja meg munkálkodásunkat, tegyen minket Szent Fia igaz követőivé, kinek nevében mai egyházmegyei közgyűlésünket tisztelettel megnyitom.

44. szám Esperes betérjeszti következő időszaki jelentését:

Nagytiszteletű s Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Folyó év április 25 én tartott rendes közgyűlésünk óta elnökhileg végzett teendőimről az alábbiakban adom meg tiszteletteljes jelentésemet:

Csokonay József, szenjobbi lelkész távozásával megüresedett állás ideiglenes vezetésével, a beszolgáló lelkészi teendők ellátásával Szabó Zoltánt biztam meg. Miután gyűlekezet Sallay Lajos perecseni lelkész meghívása mellett nyilatkozott meg egyhangulag, a meghívási eljárás levezetésére Bónis Elemér és Szabó Zoltán tanácsbíró urakat kértem meg és küldtem ki. Május 13-án a választás, illetve meghívás egyhangulag megejtetvén, a felebbezési idő lejártá után Sallay Lajos meghívására az engedélyt megadtam. Sallay Lajos állását elfoglalván, ünnepélyes beiktatását június 24-én személyesen végeztem el több lelkésztársam jelenlétében és társaságába.

Füzessy Géza távozásával megüresedvén a vedresábrányi lelkészi állás, a felügyelő lelkészi teendővel Csuka

Ferenc apátkereszturi lelkésztestvérünket biztam meg. Az általa vezetett presbyterium, a hivek egyhangu akarására támaszkodva, elhatározza, hogy az állást Boruzs Lajos baczai lelkész meghívásával tölti be. Ezirányu kérelmük alapján a meghívás megkísérlésére Jakab József és Bónis Elemér tanácsbíró urakat kértem fel, kik is a gyülekezetben augusztus 12-én megjelentek s egyhangu meghívás alapján Boruzs Lajost megválasztott rendes lelkésznek jelentették ki. Ezen választást is augusztus 28 án megerősítettem.

Az érolaszi-i ref. templomszentelés alkalmával főtiszt. Püspök ur társaságában hivatalosan megjelentem s szolgáltam. Szeptember 9 én a poklosteleki harangszentelésen teljesítettem szolgálatot. Félegyházára nem mehetvén el, magam helyett Balogh Ferenc testvérünket küldtem ki s kértem fel. A Szalontán tartott 3 napos konferencián elnöktársam, Pappszász Lajos őméltósága, Szabó Zoltán, Debreczeni László, Hegedüs Albert lelkésztársaim társaságában résztvettem, szolgáltam.

Kerületi tanácsbírói állásokra a szavazást elrendeltem, szavazatokat összegyűjtöttem s felterjesztettem.

Iskolai növendékek összegezett táblás kimutatását, a tanítók által ténylegesen élvezett fizetések kimutatását a kerületekre felterjesztettem.

A tárgysorozatban feltüntetett s egyházak által a rendkívüli körülmények folytán felvett kölcsönöket ideiglenesen megerősítettem.

Tóth Miklós tanítót Szalacsról, Szentes Bélát Kéczről, Kircsi Erzsébetet Szentmiklósról elbocsátottam.

Nagy Piroska diószegi, Szentes Béla köbölkúti, Szabó Ilona tóti i, Adorján Mihály albisi tanítók választásának megerősítését jelen közgyűlésünk hivatott végleg megerősíteni.

Tóth Miklós tudom, hogy elment Szalacsról, tudom azt is, hogy Szentimre választotta meg, ezen választás bejelentve azonban még a mai napig sincs, pedig a tanító már az iskolai év kezdete óta működik is. Mindenesetre nagy mulasztás és óriási felelősség vállalása az egyház vezetősége részéről, ami könnyen az iskola bezárását vonhatja maga után.

Mint szomorú eseményt kell bejelentenem, egyházmegyénket, közelebbről a tanítói kart ért nagy veszteséget, mint Hajdu József, volt buzgó, lelkiismeretes, nyugalmazott tanító, a tantestületnek hosszú éveken keresztül lankadhatatlan tevékenységű elnökének halála okozott. Emlékezetének jegyzőkönyvünkben való megörökítését indítványozom és kérem.

A kerületi bíróság által a Széll György esperes kontra Debreczeni István-féle ügyben ítélethozatalra egyházmegyei bíróságunk delegáltatván azt, valamint tárgysorozatunk másik két bírósági ügyét előkészítettem. Felsőbb rendelkezéseket végrehajtottam, folyó ügyeket elintéztem, közgyűlésünket összehívtam.

Jelentésem tudomásulvételét, intézkedésim helybenhagyását kérve, maradok teljes tisztelettel:

Érmihályfalva, 1928 október 18.

a nagytiszt. és tek egyházm. Közgyűlésnek

alázatos szolgája:

Végh József,

esperes.

a) Közgyűlés Esperes időszaki jelentését tudomásul veszi és az abban felsorolt ténykedéseit jóváhagyja.

b) A hegyközszentimrei lelkész ellen a tanítóválasztás körül mutatkozó szabálytalanságok miatt fegyelmi eljárást indít.

c) Hajdu Józsefnek, az egyházmegye érdemes ny. tanítójának, hosszú időn keresztül egyházmegyei tanítóképviselőjének s tanítótestületi elnökének, mint a nemes kötelességtudás s teljesítés példaképének emlékét jegyzőkönyvében megörökíti.

45. szám. Esperesi jelentés az érmelléki egyházmegye 1927. évi valláserkölcsi állapotáról, az egyházak bel- s küléletéről, iskolai ügyeiről és statisztikai adatairól.

Nagytisztelű s Tekintetes Egyházmegyei Közgyűlés!

Egyházmegyénk területén az elszakadás után megmaradt 34 anya-, 1 leány-, 2 társ-, 1 fiókegyház. Ezekben, — mint az előző években, úgy most is — csak a világi s egyházi tanácsbíró urak szives közreműködésével tarthattam meg a vizitációt, kiknek lelkiismeretes fáradozásaikért hálás köszönetet mondani kedves kötelességemnek ismerem. Az általam s a többi bizottságok által kezeimhez juttatott jegyzőkönyvek alapján a következőket jelenthetem:

I. Az egyházak belélete.

1. Nagy ünnepeinken a hiveknek 8—50 százaléka, vasárnap délelőtt 5—35 százaléka, vasárnap délután 1—25 százaléka, hétköznapokon délelőtt $\frac{1}{2}$ —3 százaléka, délután 0 százaléka látogatja a templomot.

2. Nagy ünnepeken és vasárnap délelőtt mindenütt prédikáltatott az Isten igéje.

3. Tizennégy egyházban vasárnap délutánonként kate magyarázat volt.

4. Tizenhárom egyházban vasárnap délutánonként bibliamagyarázat, három helyen prédikálás, négy helyen ima.

5. Bibliamagyarázat huszonhárom egyházban, adventi s bőjti hetek hétköznapjain tartatott, tizenkét egyházban nincs szokásban: Erábrány, Tarcsa, Gálospetri, Hegyköz-szentimre, Kóly, Kécz, Micske, Piskolt, Poklostelek, Tóti, Vedresábrány, Monospetri

6. Gyermekestiztelet volt tizenhét egyházban, hetven egy esetben, tizennyolc egyházban nem volt egy sem.

7. A nagyobb iskolásgyermekek a vasárnapi s hétköznap-i istentiszteleteken rendszeren részt vesznek — kivéve a leghidegebb téli napokat — harminc egyházban, öt egyházban [Apátkeresztur, Köbölkút, Szentimre, Tóti, V. Ábrány] nem.

8. Huszonnégy egyházban huszonnégy csoportban működik vasárnapi iskola 1050 növendékkal, lelkész s tanítók vezetése mellett. Tizennégy egyházban, ugymint: Asszonyvására, Bályok, Széplak, Diószeg, Köbölkút, Gálospetri, Szentimre, Szentmiklós, Kiskereki, Kóly, Margitta, Micske, Poklostelek, Szentjobb — nincs rendszeres vasárnapi iskola.

9. A konfirmációra huszonöt egyházban a lelkész, tíz egyházban a tanító a lelkész felügyelete mellett tanítja a gyermekeket, a további gondozást a vasárnapi iskola s bibliakörök útján gyakorolják husz helyen.

10. Ifjúsági Egyesület, Leányegyesület Érmihályfalván van egyedül harminc taggal. A szervezés más helyeken is kezdetét vette, legtöbb helyen a gyülekezési tilalom a legfőbb akadály.

11. Érmihályfalván 1, 53 taggal. Betegek, szegények, csecsemők gondozása által segít.

12. Énekkar van 14 egyházban 461 taggal, 21 egyházban alkalmas vezető hiánya miatt nincs. Ahol van, nagyobb ünnepeken, természetesen ünnepélyek alkalmával közreműködnek.

13. A családokat 26 egyházban a lelkész egyedül, 2 helyen a presbyterekkel együtt látogatta meg, hét helyen sem lelkész, sem a presbyterek, ezek: Apátkeresztur, Asszonyvására, Érbogyoszló, Kóly, Micske, Poklostelek. A tanítók 24 helyen meglátogatták a növendékek szüleit, 11 helyen nem.

14. Házi istentiszteletet négy család tart, azon részt vesz a lelkész is. Hítelveinkkel ellenkező szokások nem fordulnak elő.

15. Iratterjesztés van 19 egyházban, a lelkészek vezetik, 16 egyházban nincs. Eladatott 20 drb teljes biblia, 95 drb ujszövetség, 648 Árvaházi naptár, 251 drb másféle, jár összesen 206 néplap.

16. Református Népkönyvtár van 8 helyen, használták 173 esetben.

17. Szegényügyi bizottság van 4 helyen 17 taggal. Itt nyilván vannak tartva a segélyező szegények.

Fenti szegényeknek kiadatott	4.300 Lei
Szegény gyermekeknek	9.706 „

Összesen: 14.006 Lei

18. Külső jótékonyagra adtak az egyházak 49,868 lei 60 banit.

19. A hivek jótékony adományainak összege 723.600 lei 75 bani.

10.000 lein felüli adakozók nevei:

Berettyószéplakon Elekes Pál orgona-alapra	10.683	Lei
Biharvajdán Kocsis Gábor új harangra	42.000	„
Csokalyon Nyiri Imre s társai Amerikából harangra	11.200	„
Érmihályfalván a község templomrenoválására . . .	40.000	„
Csiri Sándor új karra a templomba	160.000	„
Lovass Dániel temetőőri lakra	150.000	„
Leányegyesület iskolai kultúra	20.000	„
Temetőkert kerítésére	21.700	„
Székelyhidon Kaló János és családja, orgonaalapra	10.000	„
Kóly—Nagykagyán: dr Kotzó Jenő az egyházmegyei lelkészi gyámintézetnek 5000, a helybeli egy- háznak 5000, együtt	10.000	„

Összesen: 475,583 Lei

20. Urvacsora kiosztatott az egyházmegyében 6 alkalommal 9416 férfinek és 14871 nőnek, vagyis összesen 24287 léleknek. A betegeknek rendszeren urvacsoraosztás alkalmával, de kívánatra más alkalommal is részesültek a szent vacsorában.

21. Baptista van törvényesen kivált fi 113, nő 165, összesen 278, felekezeten kívül 2 fi, 5 nő, összesen 7. Templomi beszédben, személyes érintkezések alkalmával való felvilágosításaival védekeznek ellene a vezetőség.

23. Vallásos összejövétel volt 78 alkalommal.

24. Nagyobb szabású ünnepély volt 13 esetben, felettes hatóság részvétele mellett [harang-, templomszentelés, orgonarenoválás alkalmával].

25. Közönséges büncselekményért az egyházmegyében 30 egyént ítélte el a bíróság. Tolvajlás, verekedés, iszákosság több helyen fordult elő.

26. Vadházasságban 97 pár él, lelkész és presbyterium minden lehetőet elkövet annak megszüntetésére, a múlt évben 28 esetben sikerült az együttélést törvényesíteni.

27. 13 tiszta pár nem kötött házasságot egyházilag. Magas életkor, előrehaladott áldott állapot, álszégnyen voltak az okai. Lelkész, presbyterium közbelépése hiábavaló volt.

28. Javunkra reverzálist adott 14 pár, kárunkra 6 pár. Az egyház érdekeit minden helyen megvédték a lelkészek és presbyterek. A kárunkra reverzálist adókról nyilván-

tartást 13 egyház vezet, 21 nem.

29. A keresztelést mellőzték 42 esetben.

30. Temetésnél egyházi szolgálatot mellőzték 7 esetben.

31. Figyelemreméltóbb felső hatósági intézkedést igénylő egyházsérelem nem jelentetett be.

II. Az egyház külélete.

32. Egyházi adózók száma: 9906, választók száma 8618.

33. Egyházközségi közgyűlés nincs.

34. Presbyterek száma: 401.

35. Minden lelkészi hivatal fel van szerelve a szükséges naplókkal. Ugy ezeket, mint az anyakönyveket és jegyzőkönyveket is pontosan vezetik.

36. Levéltár van minden helyen.

37. Vagyonleltár van minden helyen, a változások azonban legtöbb helyen nincsenek átvezetve 1919 óta, amikor ugyanis a leltár változási rovata betelt. [Helyénvaló lenne egy pótliv kinyomtatása és beillesztése az 1912-ben kiadott vagyonleltárba.]

38. Az ingatlanok minden helyen az egyház nevének állanak, kivéve az agrárreform útján nyert földeket.

39. Az agrárreform az egyháztól 83 és fél, a lelkésztől 63 és fél, a tanítótól 39 és fél, összesen 186 és fél holdat vett el, adott az egyháznak 172, lelkésznek 69, tanítónak 529, összesen 770 holdat. A nyert földet használják, de nem zavartalanul, mert még ma is vannak csereberélések.

40. Tőkéje és alapítványa van az egyházaknak 1.263,486 Lei 50 bani.

41. Magtári vagyona terményben 85,685 kg. 600,400 Lei pénzértékben.

42. Az egyházak pénzei részben a hiveknél jó kezesek mellett, részben takarékpénztárakban vannak elhelyezve 12—20% közötti váltakozó kamattal mellett.

43. Egyházainknak dec. 31-én adóssága: 792,538 Lei 76 bani.

44. Költségelőirányzata van minden egyháznak, Az egyháztagokra ki van vetve egyházadó pénzben 2,516,444 Lei, terményben 98.142 kg. A kivetés fedezi a szükségletet.

45. Az egyházaknak számvevőszék által megvizsgált számadásait az egyházmegye tavaszi közgyűlése hagyta jóvá s helyesbítette a kifogásolt tételeket. A vizitáció minden helyen számbavette az értékeket s a betétkönyveket. A számadás mérlege pénzben:

Bevétel . 4,424.732 44 Lei

Kiadás . 4,224 700 61 „

Maradvány 200.021 83 Lei

A vegyes termények bevétele fedezi a kiadást.

46. Az épületek: templom, iskola, lelkészi és tanítói lakok elég jókarban vannak. Érsemjénben, Kólyon a melléképületek igényelnek nagyobb javításokat. Szándékosan hagyom ki jelentésemből azon épületek javításának sürgősségét, melyeket ujév óta rendbehoztak egyházaink.

47. Uj építkezésekre 871.952 Leit költöttek egyházaink.

48. Épületek jókarbantartására 401.675 Leit fordítottak.

49. Tűzkár ellen 9,887.910 Leire vannak biztosítva épületeink. Érábrány és Szentjobb egyházai nagyon kevésre vannak biztosítva a látogatók jelentése szerint.

Biztosítási díjba fizetnek az egyházak 23.954 Leit.

50. Csokaly, Értarcsa, Kóly, Poklostelek kivételével minden helyen ki vannak fizetve a belhivatalnokok, sőt ma már ezeken a helyeken is csak jelentéktelen hátrány szerepel.

51. A köztartozások csekély kivétellel ki vannak egyenlítve.

52. Segélyt kaptak egyházaink községtől, egyesektől, Amerikából 200,500 Leit templomjavítás, harang és más közcélokra.

53. Pere nincs egyházainknak.

54. Régi temetők az egyház nevéen állanak, az ujak a község, illetve az állam nevéen. A temetők gondozása sok kívánnivalót hagy fent.

III. Az egyház iskolai ügyei.

55. Alsó- és Felsőábrány, Keresztur és Poklosteleken kívül minden anyaegyházban, sőt Monospetri leányegyházban is van felekezeti iskolánk, tehát 31 egyházközségben.

56. Az egyházak költségvetéseiben a felekezeti iskola 1,675.111 Lei és 83 bani teherrel szerepel.

57. Volt 58 rendes, 4 helyettes tanító.

58. Tanítóink az egyházépítő munkából derekasan kivették a részüket.

59. Vallást, nemzeti tantárgyakat megfelelő eredmény-nyel tanítják.

60. Az iskolák felszerelése kevés kivétellel törvényt-szerű, az észlelt hiányok most már pótolhatók.

61. Az iskolák szellemi állapota kielégítő.

IV. Statisztikai adatok az anyaegyházban.

62. Született törvényes fi 512 nő 470, összesen 982

„ törvénytelen „ 43, „ 32, „ 75

Összesen fi 555, nő 502, összesen 1057

Állami anyakönyv szerint „ 535, „ 481, „ 1016

63. Meghalt: fi 433, nő 394, összesen 827.

64. Házasságot kötött:

egyházilag tiszta pár 225, vegyes 44, összesen 269

áll. anyakv szerint „ „ 236, „ 45, „ 281

65. Konfirmált fi 57, nő 58, összesen 115

66. Áttért fi 10, nő 6, összesen 16.

67. Kitért fi 10, nő 5, összesen 15.

68. Lélekszám az 1927. év végén az egyházakban:

1. anyaegyházakban fi 19 142, nő 20.365, összesen 39.507

2. szórványokban „ 160, „ 162, „ 322

Összesen 39.829

V. Megjegyzések.

Mint csaknem minden helyen, megisméltendő sérelem-ként jelentik egyházlátogató küldöttségek, hogy az állami tanítók a gyermekek beiratása alkalmával a szülőkkel szemben valóságos terrort fejtenek ki.

Érábrányban a teljesen magyarnyelvű állami iskolában a magyar nyelvet nem is tanítják, állami iskolákban magyar szekciók felállítása sürgetendő mindenfelé.

Érsemjénben a melléképületek, kerítések sürgős kijavítása rendeltetett el. [Egyház eleget tett.]

Értarcsán a hátrányok befizetésére, a folyó évi járú-

lékok kivetésére utasított az egyedül jelenlevő gondnok útján az egyháztanács. Egyháztanács ismételt esperesi felhívás után is megtagadta, ennek alapján indította meg ellene az eljárást.

Szentimre utasított a közszükségleti járulékok pontos befizetésére.

Kóly utasított hátrányos anyakönyvének kiegészítésére, az alapítványok rendezésére, hombár eladás tisztázására, a vagyonleltár elkészítésére.

Micskén 928—929. évre a II iskola felállítása elrendeltetett.

Poklostelek 1918 óta nem vezet vagyonleltárt, egy általa hozzáfűzött póttíven vezesse.

Több egyház a szórványokban lévő híveket nem tünteti fel, vagy az egyház hívei közé sorozza. Jövőben elkülönítve tüntetendőek fel, valamint a lelkek számánál is külön tüntetendő fel a fi és a nő.

Érmihályfalva, 1928. szeptember 1.

Végh József,

esperes.

a) Közgyűlés a jelentést tudomásul véve, az abban feltüntetett esperesi, illetve bizottsági intézkedéseket jóváhagyja, továbbá:

b) vasárnap délutánonként biblia- vagy kálémagyarázat, adventi napokban hétköznapi bibliamagyarázat tartását, vásár- és hétköznapi délutánonként — hideg téli időt kivéve — a nagyobb gyermekek templombajárását, a vasárnapi iskolák rendszeres vezetését szigorúan elrendeli.

46. szám. Egyházkerületi közgyűlés 15.—1928. sz. határozatával az albsi tanítónő ellen a revizorátus által megállapított elégtelen eredmény, továbbá a jegyzőkönyv aláírásának meglagadásával tanúsított engedetlen magatartása miatt vizsgálatot indított.

Közgyűlés a vizsgálat és eljárás lefolytatását elrendeli.

47. szám. Egyházkerületi közgyűlés 9—1928. sz. határozatában addig is, míg az új kultusz törvény végrehajtási utasítása megjelenik, elrendeli mindenütt, hogy:

1. Vallásunk szabadsága felett éberem öröködjének s minden esetleges sérelemtől az esperesi hivatalok útján a püspöki hivatalnak jelentést tegyenek.
2. A 108—1927. sz. egyházkerületi határozatban felsorolt nemzeti és királyi családi ünnepnapokon Istentiszteletet tartsanak.
3. Ahol az állami közegek az egyházi adók behajtását megtagadnák, az egyházközségek a kultusz és finanszterium aprobálástatásának megnyerése céljából forduljanak az esperesi hivatalok útján a püspöki hivatalhoz.
4. Ha az illetékes református lelkész engedélye nélkül valamelyik felekezeti lelkésze, vagy szekta-előjárója egyházunk hiveinek liturgiális szolgálatot teljesítene, erről a püspöki hivatalt az esperesi hivatalok útján azonnal értesítsék.
5. A kilérésre jelentkezők szándékának visszavonása érdekében minden tőlök telhető meggyenyek.
6. A vegyesházasságból eredő gyermekek vallásának meghatározásánál református egyházunk érdekeit jóelőre biztosítani igyekezzenek és évégett a nemreformátus házaspár ígérletét már a házasság megkötésekor kinyerni igyekezzenek.

Lelkészek megfelelő eljárásra utasítatnak.

48. szám. A tanítók önművelődésének és az egységes református tanítói közszellem ébrentartásának a múltban leghatékonyabb eszköze volt a tanítótestület, mint egyesület: ennek felelevenítésére és működésük szervezésére hívja fel a tanítószágot az egyh.-ker. közgyűlés (20—1928. sz. a.)

Egyházmegyei közgyűlés felhívja az egyházmegyei tanítóegyesületet, hogy a tervezet szerint alakuljon át, alapszabályait készítse el s mutassa be a legközelebbi közgyűlésnek.

49. szám. A belmisszió-bizottság újraalakítása, illetve kiegészítése.

Egyházmegyei közgyűlés az 55—1925. sz. határozatával megalakított bizottságot az időközben lemondott Fias Kálmán helyének betöltésével a következőleg alakítja meg: Debreczeni László, Orosz Lajos és Varga Béla régi tagok mellé a lelkészek részéről: Laczák Dezsőt, a világiak közül: Pappszász Lajost, dr. Kotzó Jenőt, dr. Gulácsy Sándort és dr. Gellért Sándort választja meg. A bizottság maga választ elnököt, jegyzőt és előadókat.

50. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 69—1928. sz. határozata értelmében

közgyűlés a közalapi bizottságot a következőképen alakítja meg: Esperes elnökle alatt tagok Takács Zsigmond pénztáros, Szatmári Károly s Orosz Lajos lelkészek.

51. szám. Egyházmegyei lelkészi gyám- és nyugdíjintézeti közgyűlése 63—5—1928. sz. határozatára 6. sz. a. kimondja, hogy úgy a régi gyámintézele vagyonát, mit elődei keservesen gyűjtöltek az azt élvező özvegyeik számára, mint az újjászervezett egyházmegyei lelkészi gyám és nyugdíjintézet nagy önmegtágadással szerzett tőkét a maga kezeléséből semmi körülmények között kibocsátani nem hajlandó.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkészi gyám és nyugdíjintézeti határozatát jóváhagyólag tudomásul veszi s kerületi közgyűlés elé terjeszti.

52 szám. Egyházmegyei lelkészi gyám és nyugdíjintézet közgyűlése az egyházkerületi közgyűlés 63—6—1928. sz. határozatában foglalt felhívásra utal az egyházkerületi Nyugdíjintézet alapszabályainak módosítására a

14.a) — 1928. sz. egyh.-m. kgy. határozattal már be-
terjesztett javaslatára, amit most is fenntart, bár e módo-
sítás mennyiségtani lehetőségére számszerű megvilági-
tással nem szolgálhat, egyrészt azért, mert módosítási
javaslatát e tekintetben szakszerű kritika alá vonni a
nyugdíjintézési V. B.-nak módjában van, másrészt mert
nélkülözi a nyugdíjint. V. B.-nak a ker. pénztárral
együttesen elkészíttetni rendelt reális matematikai mér-
legét arra nézve, hogy a bruttó államsegélyek 10%-os
levonásával minő fokot érhet el a Nyugdíjintézet telje-
sítő képessége az ellátmányozás tekintetében.

E határozat az e. m. közgyűlés jóváha-
gyásával e. k. közgyűlés elé terjesztelik.

53. sz. Egyházmegyei lelkészértekezletnek konkrét
esetből folyó javaslatára

közgyűlés felkéri egyh.-ker. közgyűlést,
hogy lehetőséget nyújtva a lelkészeknek a
kongruailletmény és járulécai kiszámításának
ellenőrzésére, utasítsa a ker. pénztárt, hogy
minden év I. negyedévi kongrua utalványozása
alkalmával — az erdélyi minta és szokás sze-
rint — minden lelkész számára készítsen és
küldjön kimutatást, amelyben a lelkészek adatai
(szolgálati idő, családi állapot stb.) és az ezek
alapján kiutalt kongrua s járulécai és az ezek-
ből eszközölt levonások, (adó, nyugdíj, stb.)
tételenként kitüntetve legyenek.

54. szám. Csokonay József eltávoztása folytán meg-
üresedett szentjobbi lelkészi állásra f. évi május 13-án
egyhangu meghívással Sallay Lajos perecseni (erdélyi
egyh.-ker.) lelkész választatott meg.

Közgyűlés a szabályszerűen lefolyt válasz-
tást tudomásul véve Sallay Lajost szentjobbi
lelkészi állásában véglegesen megerősíti s az

egyházmegye lelkészi karába áldáskivánás mellett bekebelezi.

55. szám. Füzessy Géának Micskére lávoztása folytán megüresedett vedresábrányi lelkészi állásra folyó évi aug. hó 12-én egyhangu meghívással Boruzs Lajos bacai (erdélyi egyh.-ker.) lelkész választatott meg.

Közgyűlés a szabályszerűen lefolyt választást tudomásul véve, Boruzs Lajost vedresábrányi lelkészi állásában megerősíti s az egyházmegye lelkészi karába áldáskivánás mellett bekebelezi.

56. szám. Szabó Ilona Tótiba 1928 aug. 19-én

57. szám. Nagy Piroska Diószegre 1928 aug. 26-án

58. szám. Szentés Béla Köbölkuira 1928 szept. 9-én

59. szám. Adorján Mihály Albisra 1928 szept. 16-án

60. szám. Szentpétery János M.-kéc 1928 okt. 15-én szabályszerűen kántortanítókká, illetve tanítókká választottak.

Közgyűlés a választásokat tudomásul veszi, megválasztottakat tanítói állásukban véglegesen megerősít s bekebelezi, egyben a bemutatott díjleveleket jóváhagyja s megerősíti.

60-a) szám. Esperes felhívja az esküt nem tett tanítókat, hogy a törvényben előirt — VI. tc. 26. §. — kötelességüknek a közgyűlés színe előtt tegyenek eleget.

Esküt tettek: Nagy Piroska diószegi és Szabó Ilona tóti tanítók.

61. szám. A szalacsi presbitérium renoválási munkára s a tanítók fizetésére 120,000 lei ideiglenes kölcsön jóváhagyását kéri.

A 20%-os és egyházi adóval fedezett ideiglenes kölcsönt közgyűlésünk azzal hagyja jóvá, hogy a presbiterium igyekezzék a hátraleékos adók szorgalmazásával kiküszöbölni az ilyen természetű kölcsön felvételének kényszerét.

62. szám. Az ottományi egyháztanács alapítványi pénztárából 18,000 lei kölcsönt vesz építkezésből fentálló adósságok rendezésére.

Közgyűlésünk a 20% kamatozó s névszerinti szavazással elhatározott kölcsönt megerősíti.

63. szám. A magyarkéci egyháztanács iskola renoválásra a szövetkezetben kezelt harang-alapot — 30,568 leit — egészében felhasználja s a 6010 leit kitevő egyházfenntartási alapot 12%-ra kölcsön veszi s végül az ezen felül szükséges összeget 24%-ra az ottani szövetkezettől kölcsön veszi.

Az ide vonatkozó határozatot közgyűlés azzal a megjegyzéssel hagyja jóvá, hogy a jegyzőkönyvből világosan ki kell tűnni, hogy a határozat névszerinti szavazással hozott s hogy kik szavaztak esetleg nemmel s arra is felvilágosítást kell tartalmaznia, hogy kb. mily összeget igényel teljes egészében a renoválás; mert csak ennek alapján vehető egybe a hivek teherviselő képességével. Egyébként tekintve felekezeti iskoláink mindenek felett való fontosságát, helyesléssel veszi tudomásul azt a határozatot, hogy a renoválásra a harang-alapot is felhasználja. Felhívja azonban presbiteriumot, hogy lehetőleg keressen módot arra, hogy a felhasznált összeg ezen alapnak megtéríthessék.

64. szám. A micskei egyház a kerületi gyámpénztárból az egyházi ingatlanok lekötése mellett 100,000

lei kölcsönt vesz 10 éves visszafizetésére, régebbi adósá-
ságok konvertálására és parochia javításra 16⁰/₁₀₀-ra. —
Fedezetül a kamatra és a törlesztési részletre az egy-
háznak 26 kat. hold termő földjét, illetve annak hoza-
mát; 75 hl. magtáralap kamatát és az egyházi adót
jelöli meg.

Az ide vonatkozó névszerinti szavazással
hozott presbiteri határozatot közgyűlésünk
jóváhagyja s a biztosítéki okiratot záradékolni
rendeli.

65. szám. Az albisi presbitérium miután a községi
költségvetésből 60.000 leit az egyház részére megsza-
vazott segélyből töröltek, elhatározta, hogy az így mu-
tatózó hiányt 1927. évi állami adó után egyházi adó-
ban kiveli, ezen adó mellett csak a 100 leies családi
adót tartván fent.

Az ide vonatkozó 40—1928. sz. határo-
zatot közgyűlésünk jóváhagyja.

66. szám. Az érkeserüi presbiterium névszerinti
szavazással a régi temetőből egy kisebb részt 96 □-ölet
ulcanyitás céljára ölenként 20 leiért a községnek elad.

A közérdekből történt eladáshoz közgyű-
lésünk elvileg hozzájárul elvileg azért is, mert
az eladási ár a forgalmi értéknek megfelel. —
Miután azonban az iratokhoz sem vázrajzi,
sem adás-vételi szerződés mellékelve nincs,
felhívja a presbitériumot, hogy ezeket póllólag
terjessze be.

67. szám Takács Lajos lelkész máramarosszigeli
és Takács József ny. árvaszéki elnök zilahi lakosok a
berettyószéplaki 119. sz. betétben 2540—2543. hrsz. a.
felvett ravaszhegyi szőlőföldjüket a berettyószéplaki ref.
egyháznak ajándékozzák a bányajog fenntartásával, vi-

selvén a szerződéssel és bekebelezéssel felmerülő minden költséget. A széplaki presbitérium kéri az ajándékozási szerződés megerősítését.

Egyházmegyei közgyűlés megerősíti és záradékolni rendeli a román és magyar nyelven kiállított s már illetékezett ajándékozási szerződést s az adományért a maga részéről is köszönetet mond a nemeslelkű ajándékozóknak s erről őket jegyzőkönyvi kivonaton értesíteni rendeli, végül az ajándékozási szerződéseket végleges megerősítésre a kerületi közgyűléshez felterjeszti.

68. szám. Csécsi Imre aradi ref. lelkész 30,000 lei alapítványt tett az éradonyi egyháznál, hogy az 10,000 lei tőkére kamatoztassák s akkor a kamat 80°/₁₀₀-át a a mindenkori éradonyi lelkész, 20°/₁₀₀-át pedig az énekvezér kapja meg, aki a lelkészt belmissziói munkájában támogatja.

Egyházmegyei közgyűlés Csécsi Imre aradi lelkésznek a 4 példányban kiállított s az éradonyi presbitérium által elfogadó záradékkal ellátott alapító-levelét örömmel erősíti meg. Alapítónak köszönetét fejezi ki s ezt vele jegyzőkönyvi kivonaton közli. Elrendeli az alapító-levelnek felterjesztését az egyházkerületi közgyűléshez.

69. szám. Az időszaki tanács tagjaiul a jövő 1929-ik évre az E. T. V. tc. 13. §-a alapján

megválasztottak Szabó Zoltán és Lengyel Pál lelkészi s Bónis Elemér és dr Kolzó Jenő világi tanácsbírák; pótlagok a többi tanácsbírák.

70. szám. Esperes bejelenti, hogy Kiss Sándor l. tanácsbíró beleges állapotára hivatkozva, lisztiségéről leköszön.

Közgyűlés sajnálattal értesül régi munkas-
tagja lemondási szándékáról, de a felhozott
indok alapján azt elfogadja s az eként meg-
üresedett egyházmegyei lelkészi tanácsbírói
hírség betöltésére f. évi dec. 31. határidővel
a szavazást elrendeli.

71. szám. Az 1929. évi tavaszi vándor-gyűlés he-
lyének megállapítása.

Közgyűlés köszönettel elfogadja Balogh
Ferenc lelkésznek a margittai egyház részéről
kinyilvánított meghívását s kimondja, hogy az
1929. évi tavaszi közgyűlését Margittán
tartja meg.

72. szám. Ezen 42—71. számok alatt felvett
jegyzőkönyvet

közgyűlés nyílt ülésében hitelesnek mondja
ki s a gyűlés — elnök által bezáratván ének-
léssel — véget ért.

A 42—60. és 70., 72. számokat Kalmár
István l. főjegyző, a 61—69. és 71. számokat
dr. Gulácsy Sándor v. aljegyző jegyezték.

Birósági ügyek.

4. bir. szám.

Az érmelléki egyházm. bíróság 1928 október 29-én délután 3 órakor tartott rendes ülésében Szabó Lajos adonyi tanító fegyelmi ügyében így

ITÉLT:

A bíróság panaszos panaszának figyelembe véve az ügyészi vádiratot is, helyt ad s az E. T. 5. t. c. 34. §. A) 1. pontja alapján és E. T. 6. t. c. 23. §. figyelembe vételével elítéli panaszlottat az 5. t. c. 35. §. A) pontja szerinti rosszalásra s kötelezi, hogy 15 nap alatt végrehajtás terhével fizesse meg a panaszlott-nak 400 lei orvosi és ufiköltséget.

Indokok:

El kellett ítélni panaszlottat, mert védekező iratában maga beismerte, hogy a sértett gyermek fülét meghuzgálta, minek folytán az vérzett is.

Panaszlott tanítónak ez a viselkedése ellentétben van a 6. t. c. 25. § ában lefektetett nevelési elvekkal, különösen a köteles szelid bánásmóddal, úgy, hogy a felhívott 5. t. c. 34. §. A) 1. pont szerinti fegyelmi eset megállapítható.

Tekintettel, panaszlott büntetlen előéletét s azt, hogy a sérülés jelentéktelen volt, a bíróság a legenyhébb büntetést tartotta kiszabandónak.

A költségben marasztalás a vétkekesség megállapításának következménye.

5. bir. szám.

Az érmelléki egyházm. bíróság 1928 október 29-én tartott ülésében az értarcsai presbiterek fegyelmi ügyében következő

ITÉLETET HOZTA:

Panaszos Széri Sándor és lársaik panaszukkal elutasítja, ellenben az ügyész által az E. T. V. t. c. 34. §. A) 4. pontja szerint emelt vád alapján elítéli panaszosokat a 35. §. é) és f) pontja szerint arra, hogy presbiteri állásuktól megfosztassanak s hogy választhatósági joguk 5 év tartamára felfüggesztessék.

Indokok:

Panaszosok panaszát írásbeli beadványuk tartalmazza, panaszlott védekezését pedig az általa beadott igazoló irat és mellékletei.

Az ügyészi vádirat szintén az iratoknál, ugyszintén a panaszosok ellen fegyelmi eljárást rendelő 1928/b) 52. sz. végzés.

Panaszosokat panaszukkal el kellett utasítani, mert a védekező iratokhoz csatolt díjlevélből s egyházmegyei bíróságunknak 1—1925. bir. sz. alatt hozott s az egyházkerületi bíróság által is jóváhagyott ítélete alapján s a panaszirat tartalmából megállapítható, hogy panaszlott lelkész csak díjlevél által részére kötelezett terménybeli szolgáltatást követelle, amit részére a felhívott ítélet is jogerősen megítélt.

Panaszosok ezen termény beszédésének jogosságát vitalják, noha az már ítélt dolog is. Ezért a panasz mint nyilván alaptalan és mint res judicata elutasítandó volt.

Ellenben helyt kellett adni az ügyész által közérdekből emelt s az E. T. 5. t. c. 34. §. A) 4. pontján alapuló vádnak, mert panaszosok, mikor az egyházi bíróság által már jogerősen

megítélt termények beszédése miatt panaszkodnak és pedig a panasziratban foglalt módon, amikor még a bírósági ülésen is nyilván izgattak a jogerős határozattal szemben, elkövették az ott beírt fegyelmi vétséget s ezért tekintve eljárásuknak konokságát is a bíróság a kiszabott büntetést tartotta alkalmazandónak.

Nem állapította azonban meg a bíróság a 7. és 9. pontok alapján a fegyelmi vétséget panaszosok ellen, mert tettükben nem lát állami törvénybe ütköző bűncselekményt, sem panasziratukat hamis vádaskodásnak nem minősítheli.

6. bir. szám.

Az érmelléki ref. egyházmegye bírósága, mint delegált bíróság, Debreczeni István szatmári lelkész fegyelmi ügyében 1928 október 30-án a következőképen

ITÉLT:

Az egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság, Debreczeni István lelkészt vétkesnek mondja ki az E. T. 34. §. A) 4. pontjába ütköző fegyelmi vétség elkövetésében s ezért a 35. §. a) pontja alapján rosszalásra ítéli és a birói eljárás folyamán felmerült 2308 lei költségnek 15 napon belüli végrehajtás terhe alatti megfizetésére kötelezi, ellenben a 34. §. A) 2. pontjába ütköző vétség vádja s ezzel kapcsolatosan a 16,634.81 lei fizetésének kötelezettsége alól felmenti.

Az ítéletet úgy a vádlott, mint ügyész megfelelőbbézik.

Tárgymutató.

[A számok a jegyzőkönyvi számokat jelzik.]

Adventben bibliamagyarázat	45 b)
Albis rendkívüli adója	65
Albisi tanítónő ellen eljárás	46
Belmisszió-bizottság	49
Csécsi Imre adománya Éradonynak	68
Debreczeni István szatm. lelkész fegyelmi ügye	6 b)
Egyh. ker. nyugdíjintézet alapszabályainak módosítása	52
Egyházmegyei gyámintézet önálló fentartása	51
Egyházmegyei közgyűlés megújítása	45
Egyházmegyei közgyűlés bezárása	72
Érkeserü temetőföld eladása	66
Értarcsai presbiterek fegyelmi ügye	5 b)
Esperes imája	42
Esperes időszaki jelentése	44
Esperes jelentése az egyházmegyéről	45
Füzessy Géza lelkésszé választása Micskén	55
Gondnok ünnepi beszéde	43
Hajdu József tanító emlékezete	44 c)
Hegyközszentimrei lelkész ellen eljárás	44 b)
Időszaki tanács 1929-re	69
Iskolás gyermekek templomba járása	45 b)
Kiss Sándor tanácsbíró lemondása	70
Kongrua elszámolás	53
Közlapi-bizottság	50
Kultusz-törvény	47
Magyarkéc kölcsön ügye	63
Margitta meghívja a közgyűlést	71
Micske kölcsön ügye	64
Ottomány kölcsön ügye	62
Reformáció emlékünnepély	42
Sallay Lajos lelkésszé választása Szentjobbon	54
Szabó Lajos tanító fegyelmi ügye	4 b)

Szalacs kölcsön ügye	61
Takács Lajos és Takács József adománya Berettyószéplaknak	67
Tanítóegyesület	48
Tanító választások: Szabó Ilona, Tóti	56
Nagy Piroska, Diószeg	57
Szentés Béla, Köblöskút	58
Adorján Mihály, Albis	59
Szentpétery János, Kéc	60
Tanítók eskütétele: Nagy Piroska és Szabó Ilona	60 a)
Vasárnap délután	45 b)
Vasárnapi iskola	45 b)

Ezen 42—72. számok alatt felvett 1928. évi őszi egyházmegyei közgyűlési jegyzőkönyvet és kapcsolatban 4., 5. és 6. sz. bírósági ítéletet kiadta.

Bályok, 1928. november 1.

Kalmár István,
egyházmegyei főjegyző.

P. H

